

Identiteit van de Lorelei

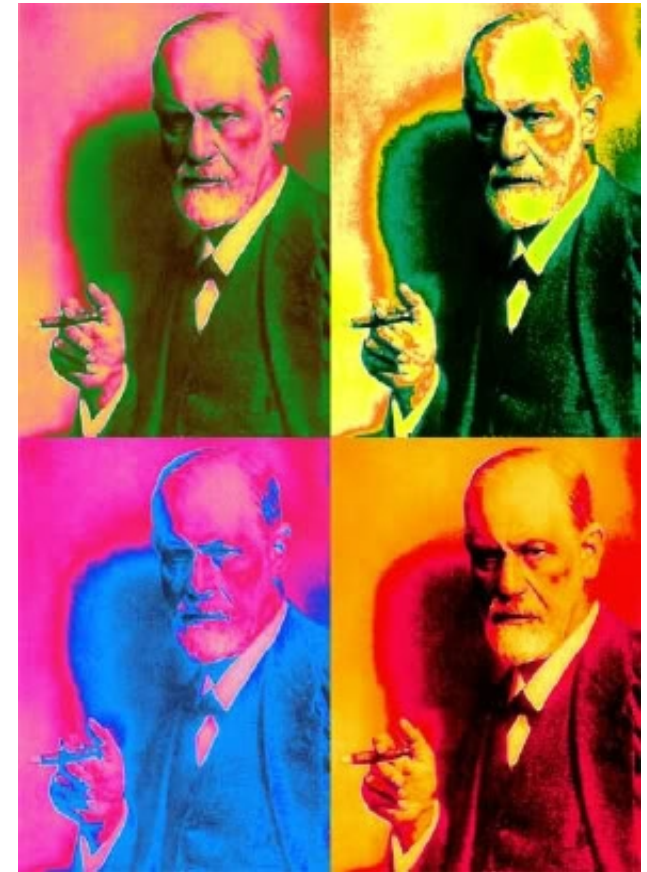
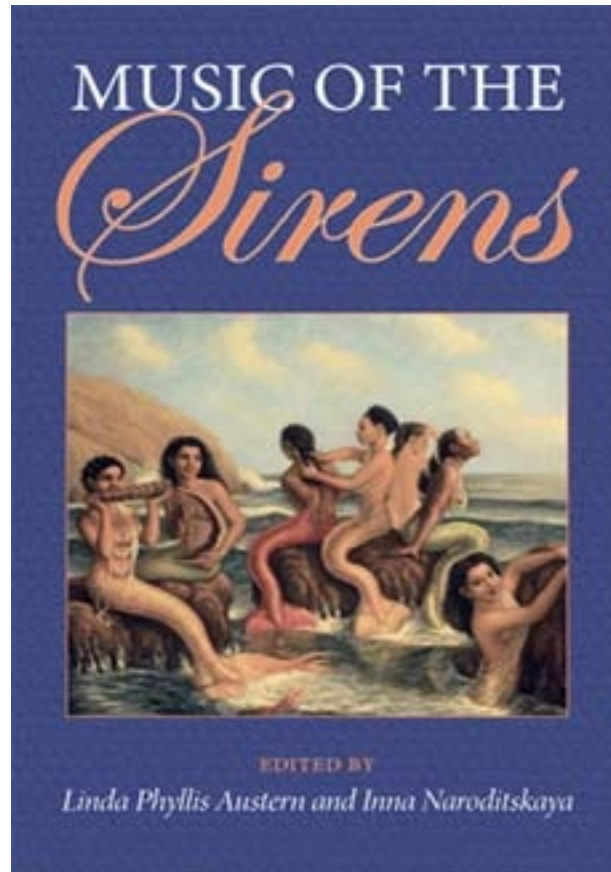
verschillende gezichten afhankelijk van de manier van 'to other'

Identiteit?

- Stand van zaken m.b.t. Sirenen
- Gedachten over het werkwoord “other”
- Relevantie
- Sartre
- Casus
- Discussie over de Lorelei als “spiegel” van het beeld van de vrouw als ‘de Ander’

Sirenen...

JUDITH A. PERAINO

LISTENING *to the*
SIRENS

Musical Technologies of Queer Identity from Homer to *Hedwig*

Judith Peraino

“Queer Identity”

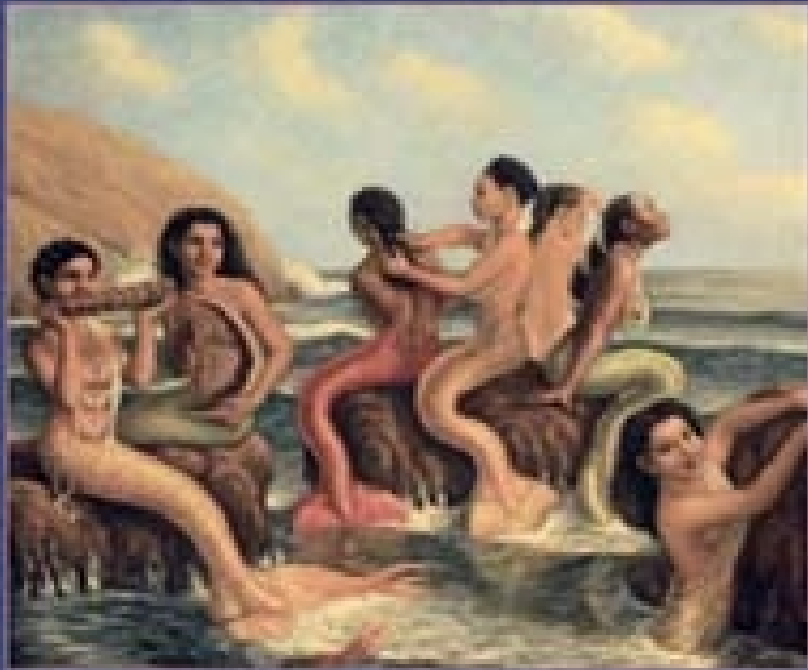
* homosexualiteit

* travestie

* kritiek op het binaire
geslachtsmodel

“Wie kijkt, wie spreekt,
wie handelt?”

MUSIC OF THE *Sirens*

EDITED BY

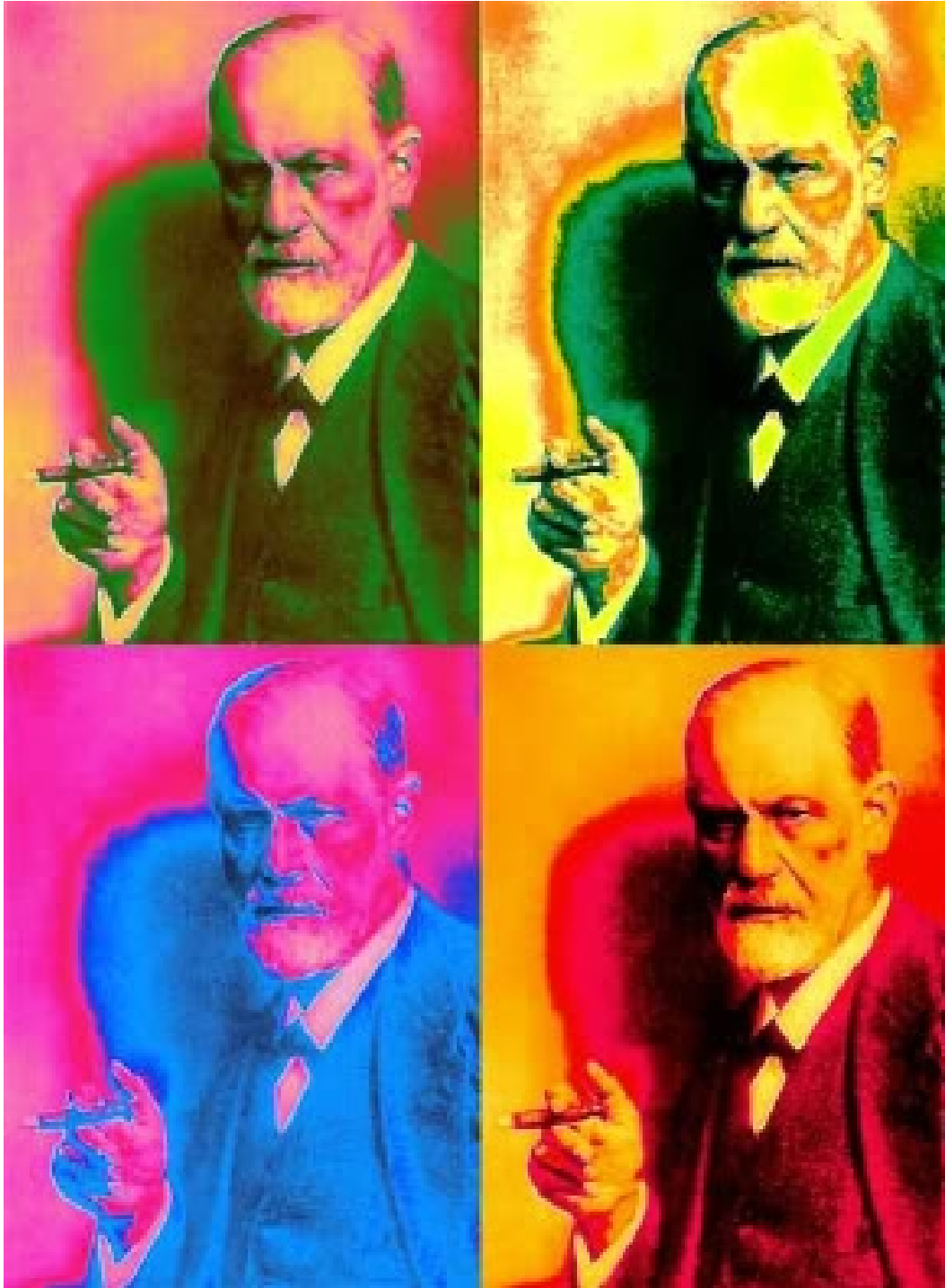
Linda Phyllis Austern and Inna Naroditskaya

Linda Austern

“Kracht van de Sirene
als symbool van
nationale trots”

- * beeldende kunst
- * opera / liederen
- * Mariah Carey

Pop songs met het
woord Sirene?

Sigmund Freud

“Freud's theory and it's
Use in Literary and
Cultural Studies”

* Durcharbeiten van
een seksueel probleem
door en van de auteur

Bredere toepassing?

To other:

- Door anderen te definiëren als “anders” definieert men zichzelf.
- Zoeken naar verschillen met anderen als basis voor eigen identiteit.
- Buitensluiten.
- Individuele identiteit (ik vs jij/jullie)
- Groepsidentiteit (wij vs jij/jullie)

Relevantie

“To other” als gereedschap voor ‘waarheid’ en ‘identiteit’.

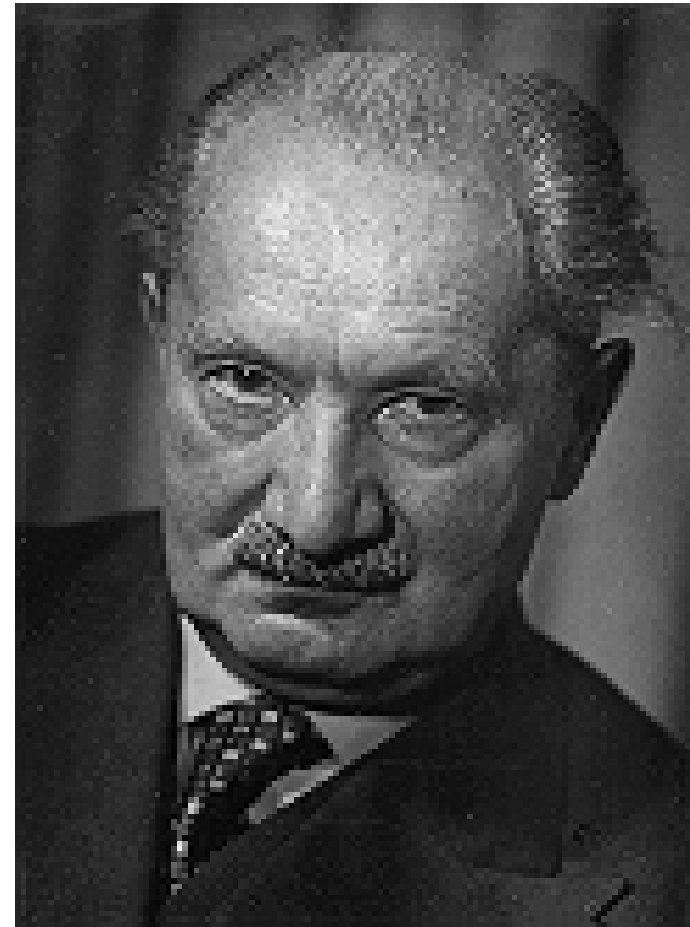
Volgens filosofen als Foucault en Judith Butler, en een cultuurhistorica als Nancy Armstrong, is het zo dat identiteiten (zoals 'mannelijke' of 'vrouwelijke' identiteiten) als het ware uitgevonden en gereproduceerd worden door het geheel aan culturele discourses en in het bijzonder door literaire teksten.

Problemen...

- Volgens Heidegger is de vraag naar de enige, objectieve betekenis een niet-beantwoordbare vraag. Een tekst is een reservoir van alle mogelijke interpretaties. Als je niet interpreteert dan lees je niet en dan kun je er niet over spreken.
- Zaak- en oordeelswaarheid: als het object niet ‘stimmt’ met ons begrip (b.v. goud dat blijft drijven)
- Veritas est adaequatio rei et intellectus (“waarheid is de overeenstemming tussen het ding en het verstand” – Thomas van Aquino, correspondentieleer)

Martin Heidegger

1889 - 1976

“Das Alleinsein ist ein defizienter Modus des Mitseins, seine Möglichkeit ist der Beweis für dieses.” (Sein und Zeit – 120)

Heidegger

De relatie tussen menselijke werkelijkheden is een zijnsrelatie (mensen zijn in hun wezenlijke zijn afhankelijk van elkaar).

Het begrip “mede-zijn” (Mitsein)

De basisstructuur van het menselijke bestaan een teamstructuur.

Het met de ander zijn is een wezenskenmerk van het zijn. (Verg.: de menselijke werkelijkheid is niet is los te denken van het in-de-wereld-zijn.)

Jean-Paul Sartre 1905-1980

*Les séquestrés
d'Altona, Acte V,
scène III:*

*Le siècle eût été bon si l'homme n'eût été
guetté par son ennemi cruel, immémorial, par
l'espèce carnassière qui avait juré sa perte, par
la bête sans poil et maligne, par l'homme.*

Sartre

- “Het zijn met anderen” is volgens Sartre eerder een probleem dan een noodzakelijkheid voor het menselijke bestaan.
- Uitermate negatief beeld van de ander; de ander is een volkomen vreemde, die je probeert te objectiveren, terwijl je een subject bent, en er is niets wat je daaraan kunt doen, dat is de enige menselijke modus voor omgang met de ander

Sartre

Sartre stelt dat de ander mij probeert te zien als de dingen en daarmee mijn mens zijn ontkent. Als voorbeeld geeft hij een situatie waarbij iemand door een ander betrappt wordt bij het kijken door een sleutelgat. Hierbij voelt de betrapte zich geïdentificeerd als "een gluurder" en niet als een mens die veel meer kan zijn. De blik van de ander bedreigt mijn existentiële mens zijn. De ander wordt daarmee een fundamentele vijand.

Sartre

Het bewustzijn heeft echter wel het verlangen te zijn (terwijl het dus niet iets maar een handeling is). Dit kan echter alleen in de ogen van de ander. De ander is in staat het bewustzijn te objectiveren en zo te bepalen (*Etre pour Autrui*). Ik bestaat dus alleen in een subject-object verhouding in deze verhouding moet steeds worden uitgemaakt wie subject en wie object is, iedere menselijke relatie is dus per definitie conflictueus: "de hel dat zijn de Anderen"

Sartre

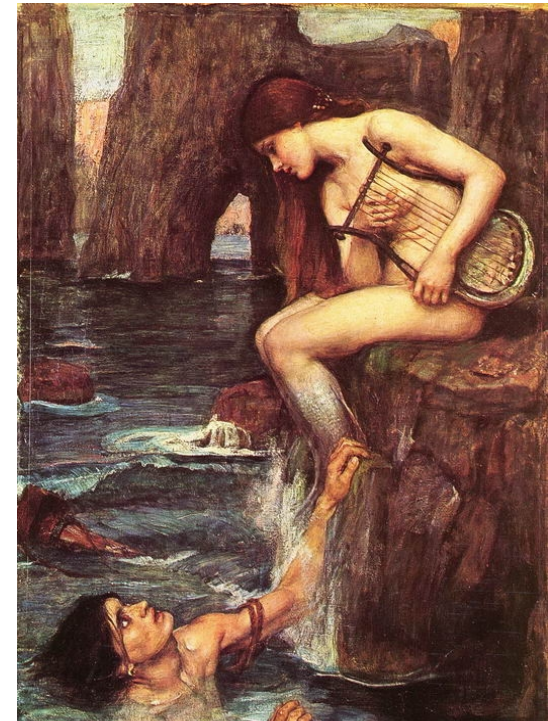
Sartre beweert zelfs dat de relatie tot de ander altijd een gevecht op leven en dood is, dat wil zeggen: voor het individu dat te kwader trouw is.

[Verg. Kafka, hoofdpersonen ontwaken in een wereld die door anderen geregeerd wordt] In zijn hoofdstuk over de 'mauvaise foi' schrijft Sartre over een jonge vrouw die door een man verleid wordt, dat op zich wel prettig vindt, maar verder geen initiatieven ontvouwt.

Sartre

"Elle sait fort bien les intentions que l'homme qui lui parle nourrit à son égard. Elle sait aussi qu'il lui faudra prendre tôt ou tard une décision. Mais elle n'en veut pas sentir l'urgence" (Sartre 1977: 91)

- Confrontatie tussen ik en de ander onder druk
- Gedrag van de vrouw ziet hij als "Kwade Trouw"

Kwade Trouw

- Kwade trouw is het verschijnsel dat mensen zich verregaand met elkaar kunnen verbinden maar de mogelijkheid openhouden zich op zichzelf terug te trekken en dat, als puntje bij paaltje komt, ook doen.
- Kwade trouw hoort bij de tweeslachtigheid die Sartre waarneemt in het menselijke bestaan, dat schommelt tussen versmelting en herstel van de eigen vrijheid.

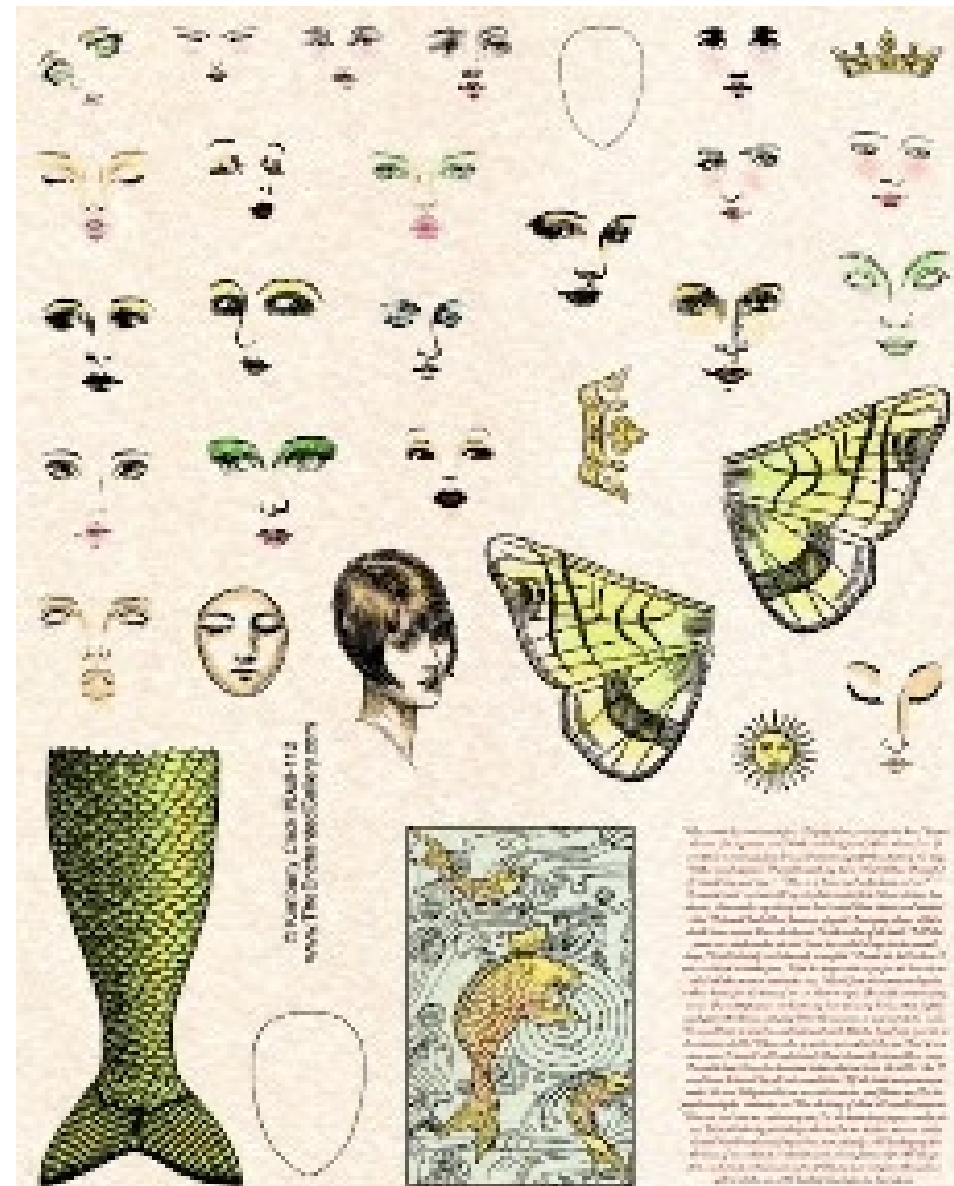
Kwade Trouw

Een van de beroemdste voorbeelden die Sartre daarvan geeft is dat van een meisje in een Parijs' café dat haar hand laat strelen door een vriend. Ze voelt zich door het strelen gevleid en zolang het strelen duurt, wil ze ook de versmelting met de ander voelen. Maar als de begeerte heviger wordt, doet ze plotseling alsof de streling geen betekenis heeft of heeft gehad, en alleen maar een uitwendige gebeurtenis is.

Casus – wie is de Lorelei?

- Anders dan b.v. Dona Anna kan de Lorelei niet worden “terug-verleid”, zij maakt de man tot haar object.
- Bram Dijkstra noemt de ‘femme fatale’:
“an example of female independence and a threat to traditional female gender roles” (in zijn boek *Idols of Perversity*)

the Loreley in pop music: Blackmore's Night

VIDEO

You would not believe your **eyes**,
how a **voice** could hypnotize
Promises are **only lies** from Loreley
In a shade of mossy green, **seashell** in her hand
She was born the **river** queen, ne'er to grace the land...

Oh, the **song** of Loreley
Charms the moon right from the sky...
She will get **inside your mind**, loveley Loreley...
When she cries "**Be with me** until the end of time"
You know you will ever be with your Loreley...

Discussie #1

Als in de westerse filosofie wordt gesproken over de mens wordt dikwijls impliciet de man als referentie genomen. Voorzover er over de vrouw gesproken wordt wordt ze gezien als afwijkend van de norm.

* Is Lorelei representatief voor de norm van de vrouw als 'de Ander'?

Discussie #2

- Simone de Beauvoir is ontevreden over de Freudiaanse uitleg van de status van de vrouw als De Ander:

“Man is to woman just as self is to other. The other is a threat to the self if he wishes to remain free. Thereupon, woman is subordinated or oppressed so as to make man independent. Woman becomes not only different from man but also inferior to him (Feminist Thought 179-83).

- Is Lorelei een bedreiging van de man door haar ‘anders-zijn’ t.o.v. de norm voor vrouwen?